

Horváth Mihály Történelemverseny
középiskolások számára

2014

**Vallás és vallásosság
az ókori görög-római világban**

ESSZÉ

JAVÍTÓKULCS

A jóslás, a jóslatok és a babonaság szerepe a görögök és a rómaiak életében

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
A feladat megértése, lényeglátás, témátartás	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző a jóslás szerepét mutatja be az ókori Hellaszban és Rómában. Példák segítségével bizonyítja, hogy a jóslás jelentős szerepet játszott a mindennapi életben, és fontos történelmi események alakulásában is. Görög és római eseteket egyaránt említ, ezeket öszszeveti egymással; igyekszik „sikeres” és „sikertelen” jóslatokat bemutatni. 	4
Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző az ókori Görögország és Róma történetével foglalkozik. Megállapítja, hogy a Peiszisztratoszról és Hippiaszról szóló történet az ókori Athénban játszódott le, kb. a Kr. e. VI. és V. században (utalhat a marathóni csatára is); a Caesarról szóló történet pedig az ókori Rómában, a Kr. e. I. század derekán. Megemlíti, hogy a görögök területén több híres és befolyásos jósda is működött, pl. Delphoiban.. 	4
Szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző szakszerűen használja az ókorhoz kapcsolódó általános és konkrét fogalmakat, mint pl. jós, jósda, jóslat, álom, babona, vallás, áldozat, hatalom, állam, egyén, tömeg, sors. 	8
Források és szakirodalom használata	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző önállóan elemzi és értelmezi a mellékelt forrásokat, következtetéseket von le belőlük és összehasonlítja azokat. • Pl. megállapítja, hogy az idős Hippiasz a perzsákkal érkezett Athén ellen, és hogy megtévesztette a saját álma, amit azután maga is belátott. • Pl. megállapítja, hogy Peiszisztratosz ügyesen és ravaszul járt el, a jóslat nagyban segítette egyeduralmi tervei megvalósítását, illetve az athéni lakosok megtévesztését. • Pl. megállapítja, hogy Caesar idején különösen sok babonaság, előjel, jóslat keringett Róma-szerte, de (a racionális) Caesar ezeket nem vette komolyan. A forrás szerint mintha éppen ezért is bűnhődött volna azzal, hogy merénylet áldozata lett. • Pl. értelmezi Polübiosz összehasonlító sorait: a görög szerző a rómaiak hitét előre tudatosan kialakított rendszerként látta, amely a babonás és féktelen tömeg fékentartását vagy megnyerését szolgáltatta. Hozzáteszi továbbá, hogy Polübiosz a közpénzekkel való tisztességes elszámolást a rómaiak erényeként fogta fel – a görögökkel szemben –, és ezt a ténytet is a római vallásosság (az eskü) erejének tudta be. 	13
Az eseményeket alakító tényezők bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző bemutatja, hogy az ókori görögök és rómaiak életében a jóslatok különösen fontos szerepet töltek be. A görögöknél ez inkább jóshelyek tevékenységéhez kapcsolódott, amelyeket ezért fontos emberek (városok) is felkerestek, s ezáltal politikai szerepet is kaptak. A rómaiaknál inkább papi testületek (béljósok, madárjósok) töltötték be ezt a funkciót. • Megemlíti továbbá, hogy a görög és rómaiak számára jóslatok mindig „igazak” voltak, csak a halandók gyakran nem voltak képesek helyesen értelmezni a homályos állításokat. Az említett példákban Peiszisztratoszt, Athén zsarnokát (tünnisz) segítette a jóslat, amely szerint bátran kezébe veheti Athén vezetését, mert nem fog 	17

	<p>komoly ellenállással találkozni, és ezt is tette.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fiát, az elűzött Hippiászt viszont megtévesztette saját álma – amelyet jóslatként fogott fel –, nem szerezte vissza az uralmat Athénben, csak „a fogát hagyta ott” Marathónnál. (Utalni lehet pl. arra, hogy Marathónnál a perzsák csatát veszítettek az athéniak ellen, és Hippiász perzsabarát magatartása legalábbis kétes értékű segítség volt.) • Megemlíti, hogy később a római Julius Caesar is diktátorként jutott uralomra. Ő kötelességszerűen bemutatta a szükséges áldozatokat, hallott a baljós jóslatokról, de mintha maga nem hitt volna bennük (nekik). Hozzáteszi pl., hogy Kr. e. 44. március idusán Caesar a szenátusban összeesküvés áldozataként halt meg – nem óvakodott „március idusától”. • Megemlíti, hogy (Polübiosz szerint) a vallás, illetve a jóslatok és a babonák a rómaiak sikereinek egyik magyarázata volt. A görög szerző a rómaiak magatartását tudatosnak látta, hogy a tudatlan tömeget az alvilágtól való babonás félelemmel tartásák féken. A görögöknél nem találta nyomát ilyen „államilag szervezett” kultuszoknak. S ezzel összefüggésben a római állam vezetőit és hivatalnokait korrektebbnek, tisztább kezűnek mutatta be, mint a görög poliszok hasonló megbízottait. • Az eseményeket és összefüggéseket a vizsgázó önálló megállapításaival egészíti ki. 	
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A versenyző fogalmazása világos mondatokból áll. • Az elemzés szerkesztett szöveg, mely a tartalom logikus kifejtését szolgálja. • A dolgozatíró megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. • A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi, helyesírási hibát. 	<p>4</p>
<p>ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</p>		<p>50</p>